

BEVEZETŐ

1947. szeptember 24-én a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium 137 489/1947 VI. f. o. szám alatt a következő rendeletet adta ki: »Az általános iskola nevelőinek képzésére Szegeden Pedagógiai Főiskolát létesíttek. A főiskolának átmenetileg három évfolyama lesz. A főiskolára felvételt középiskolai érettségivel vagy népiskolai tanítóképzőintézeti oklevéllel rendelkező személyek nyerhetnek.

A szegedi Pedagógiai Főiskola I. évfolyama egyelőre az Állami Polgári Iskolai Tanárképző Főiskola I. évfolyama helyett létesül. Ennek megfelelően a Polgári Iskolai Tanárképző Főiskola I. évfolyamát a jelen tanévben szüneteltetem.«

Ezzel megkezdődött az általános iskola felső tagozata számára Népköztársaságunkhoz hű, marxista-leninista tudással felvértezett, jól képzett tanárok nevelése, akik odaadóan építik a szocializmust, akikben a tettekben megnyilvánuló hazaszeretet és a pedagógus hivatástudat él.

Mielőtt a felszabadulás után eltelt évek munkájáról szólnék, megemlítek a felszabadulás előtti évekhez fűződő egy-két fontosabb eseményt, hogy lássuk főiskolánk jelenjét és múltját.

A (budapesti) Állami Polgári Iskolai Tanítóképzőintézetben és az Állami Polgári Iskolai Tanítóképzőintézetben 1873-ban az iskolákkal közös igazgatás alatt, de külön óraadói tanári karral megkezdődött a kétéves polgáriiskolai tanárképzés két (összevont humán és reál) szakcsoporttal.

1881-ben a kétéves képzés háromévéssé vált.

A kormány az iskolát 1918. november 14-én kelt rendeletével főiskolai rangra emelte és ettől kezdve »Polgári Iskolai Tanárképző Főiskola« lett az intézet neve.

Klebelsberg miniszter a fővárosban működő két főiskolát (Pedagógiumot és Erzsébet nőiskolát) 1928-ban egyesítette, és áthelyezte Szegedre. Az intézet az I. kerületi polgári fiúiskolának erre a célra átalakított épületében nyert elhelyezést. A kultuskormány az addigi háromévfolyamú főiskolát kapcsolatba hozva az egyetemmel négyévfolyamúvá fejlesztette. A második világháború eseményeinek következtében a főiskolán a tanítás 1944. október 8-tól rövid ideig szünetelt. 1945. márciusában az oktatás újra megkezdődött Kesselyák Andor, majd Eperjessy Kálmán ill. Ágoston György vezetésével.

A már említett rendelet értelmében 1947/48. tanévtől kezdve indult meg a főiskolán az általános iskolai tanárképzés, ezzel párhuzamosan azonban a meglévő évfolyamok hallgatói a polgári iskolai tanárképzés szabályzata szerint végezték tanulmányaikat.

A három évre tervezett általános iskolai tanárképzés az 1948—49-es tanévtől két és fél éves lett. Fél éves gyakorlat után kaptak oklevelet a tanárjelöltek.

1949/50-től a képzés két évesse vált és egy évi gyakorlóév után pedagógiából államvizgázva nyertek általános iskolai tanári oklevelet a főiskolai hallgatók.

Az 1954—55-ös tanévtől ismét három év a tanárképzés ideje, s hallgatóink gyakorlóév nélkül nyerik el az általános iskolai tanári oklevelet.

Az Állami Polgári Iskolai Tanárképző Főiskola felszerelése, könyvtára országos viszonylatban is az első helyen állott. 43 ezer darab kötetes könyvtára, az állattani, növénytani, fizikai, vegytani tanszékek szertári felszerelése lehetővé tette, hogy a szocialista tanárképzés főiskolánkon a felszabadulás után zökkenőmentesen megindulhatott.

A régi tanári kar hivatása magaslatán állva szívvel-lélelkel kezdte meg az új szervezésű pedagógiai főiskola célkitűzéseinek megvalósítását. Ez a tanári kar tudományosan is jól képzett, értékes volt. Többen közülük ma már egyetemi tanárok, s világviszonylatban is híres tudósok: Ábrahám Ambrus, Bruckner Győző, Budó Agoston, Greguss Pál, Szőkefalvi Nagy Béla az Állami Polgári Iskolai Tanárképző Főiskolának tanárai voltak. A régi tanárok közül még többen ma is tagjai a pedagógiai főiskolának, akik nemcsak szaktudományuknak értékes képviselői, hanem a nevelés terén is kiemelkedő munkát végeznek.

A felszabadulás után olyan tanárokkal bővült a főiskola tanári kara, akik átérzik az általános iskolai tanárképzés fontosságát, a tudomány fejlesztésének jelentőségét. Valamennyi tanszéknek megvan a maga tudományos munkaterve, amelynek alapján dolgozik. Többen az Akadémia által irányított tudományos munkákba kapcsolódnak, s ezen munkájuk végzéséhez anyagi támogatást, célhitelt is kapnak.

Kormányzatunk Kedves Miklós, Kövesdi Pál, Megyeri János tanárokat, Lerner Károly igazgatót, Nagy István laboránszt az Oktatásügy Kiváló Dolgozója kitüntetésben részesítette, Csefkó Gyulát, Eperjessy Kálmánt pedig a Szocialista Munkáért Erdemérem-mel tüntette ki.

A TTIT rendezésében, Szabadegyetemen tartott előadásokkal a tudományok terjesztésében is résztvesznek a főiskola tanárai.

A felszabadulás után kormányzatunk nagy gondot fordított a főiskola anyagi fejlesztésére. Könyvtárunk 35 ezer kötettel gyarapodott. Kormányzatunk iskolapolitikája a jobb és eredményesebb tanárképzés érdekében lehetővé tette, hogy tanszéki felszerelésre, épület átalakításra és bővítésre nagy összeget fordíthattunk.

Ha a hallgatók összetételét vizsgáljuk megállapíthatjuk, hogy már az Állami Polgári Iskolai Tanárképző Főiskolára is a szegényebb osztály gyermekei iratkoztak be, mivel számukra a tanítóképző illetve középiskolai érettségi után az egyetem kapui zárva voltak. A felszabadulás után zömmel munkás-paraszt származású és az értelmiség gyermekei folytatják főiskolánkon tanulmányaikat. Élen járnak a tanulásban, megértik, hogy a proletárdiktatúra megvalósításában munkásosztályunké a vezető szerep, és ehhez az ő odaadó munkájuk is szükséges. Hallgatóságunk fokozódó tudatosságának köszönhető, hogy a főiskola átlageredménye évről-évre emelkedik egy-két századdal és ma 4.04. E szép eredmény arról is tanúskodik,

hogy a főiskola tanári kara hivatásának magaslatán áll, és jól végzi politikai nevelő és oktatómunkáját.

Hallgatóink közül Egető Rozália, Fekete Pál, Gáspár Mihály, Leiner Gyula, Nagy Aranka, Riesz Béla, Soós Erzsébet, Szigeti Ottilia, Szurdi Józsefné és Török János Rákosi Erdemérem kitüntetéssel kaptak. Rákosi ösztöndíjban pedig a következők részesültek: Bokor József, Gara Kálmán, Elek József, Horváth Mihály, Hruska Mária, Kocsis Sándor, K. Szabó Anna, K. Tóth Margit, Leiner Gyula, Pócsi Rebeka, Rácz Matild, Zsemberi Margit.

Ezen felül hallgatóságunk az új ösztöndíjrendelet értelmében olyan ösztöndíjban és szociális segélyben részesül, ami lehetővé teszi a nyugodt, zavartalan tanulást.

A márciusi és az augusztusi párthatározat szellemében végezzük munkánkat. A tanulmányi színvonal folyamatos emelése mellett az eszmei politikai nevelőmunka fokozását tartjuk legfontosabb feladatunknak. Ezirányú törekvésünk nem maradt eredménytelen. Hallgatóink szorgalmasan tanulják a marxizmust, a szemináriumokon aktívan vesznek részt. Megnövekedett politikai érdeklődésük. Szaktárgyaikban igyekeznek marxista ismereteiket felhasználni, dialektikusan gondolkodni. Elevenebb lett a világpolitika fejleményei iránti érdeklődésük, a napi politikában tájékozottabbak. Elmélyült hallgatóink hivatástudata és az egyes szaktárgyak tanulásának szeretete, s emelkedett hallgatóink áldozatvállalása.

Főiskolánk életében jelentős szerepet nyert a DISZ szervezet, mely mind jobban és jobban tölti be feladatát nemcsak a tanulás, hanem a főiskolán folyó politikai élet terén is. A Párt és az állami vezetés hathatósan segíti a DISZ munkáját, és ezen munkából valamennyi tanszék kiveszi részét. A politikai nevelőmunka hathatós támogatója a Párt és a Szakszervezet mellett MSZT szervezetünk, mely a szovjet tudomány, művészet ismertetése céljából rendezett előadásaival, kiállításával a szovjet kultúrának és művészetnek terjesztője a főiskolán.

A főiskolán folyó kultúrmunkában is érvényesülnek politikai és nevelési célkitűzéseink. Rendezvényeink műsora a hallgatók körében a hazafias nevelés, a proletár internacionalizmus, a Szovjetunió iránti szeretet elmélyítését, a népek közti barátság megszilárdítását és a béke gondolatát szolgálják.

A főiskola énekkara nemcsak szegedi, hanem országos viszonylatban is az elsők közé tartozik. A főiskola és egyetem közös rendezvényein, valamint a város több ünnepségén nagy sikerrel szolgálja és hirdeti a szocialista kultúrát.

Főiskolánkon a nappali tagozat mellett magyar és matematika szakon esti tagozat is működik. Ennek hallgatói a délelőtti tagozatos hallgatókkal egyszínvonalú munkát végeznek. A vizsgákon jól megállják helyüket. Átlageredményük 4.34.

A főiskolán folyó oktatómunkát kiegészíti a gyakorlóiskola munkája, hallgatóink ott hospitálnak és tartják gyakorlati tanításait.

Az Állami Gyakorló Polgári Fiú- és Leányiskola az 1879/80. tanév elején nyílt meg Budapesten. A Tanárképző Főiskolák egyesítésével és Szegedre való áthelyezésével a Gyakorló Polgári Iskola is Szegedre került. A felszabadulás óta mint Gyakorló Általános Iskola működik tovább. 1954—55-ig főiskolánknak még egy gyakorló iskolája volt, ennek meg-

szűnésével az iskola tanári karának egy része a Gyakorló Általános Iskolához nyert áthelyezést. A tanári kar tagjai odaadó lelkes munkát végeznek, és nagymértékben hozzájárulnak az általános iskolai tanárképzés módszertani és didaktikai elveinek elsajátításához. Kelemen Jánosné, az iskola igazgatója Kiváló Tanár kitüntetésben részesült. Mohos Károly és Kálmán Mihály az Oktatás Kiváló Dolgozója kitüntetést kapta.

A minisztérium az általános iskolák felső tagozatában tanító nevelők átképzése céljából 1947/48. évben megindította a levelező úton való továbbtanulását. Ebben a tanévben levelező hallgatóink száma 687 volt.

Az eddig elmondottakkal a főiskolán folyó életről kívántam rövid áttekintést adni.

Évkönyvünk a felszabadulás óta először jelenik meg; kiadásával célunk a tanszékeken folyó tudományos kutatómunkába némi betekintést adni. A közölt munkák a főiskola természetéből adódóan a tanárképzéssel kapcsolatosak, a gyakorlati élettel összefüggőek és elméleti jelentőségűek. Reméljük, ezt az Évkönyvet a következő években új Évkönyvek követik. Így még több alkalom nyílik a főiskolánkon folyó tudományos munka eredményeinek közlésére, a köztudatba vitelére, mellyel országunk építését a tudomány és nevelés terén egyaránt szolgálni kívánjuk.

LERNER KÁROLY